

(Sách dành cho trẻ 6 – 12 tuổi)

Lời: Shambhavi • Tranh: Shad Afzal
Lê Ngọc dịch

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC VIỆT NAM

GIA ĐÌNH SIÊU ĐÔNG VUI

Vào ngày 17 tháng 1 năm 1706, tại Boston, Massachusetts, một bé trai kháu khỉnh oe oe cất tiếng khóc chào đời tại ngôi nhà của người thợ làm nến và xà phòng Josiah Franklin cần mẫn. “Chào mừng con đến với gia đình, đứa con trai thứ 15 của ta”, người cha hạnh phúc bật cười. Tên cậu bé là Benjamin Franklin, thường được gọi trù mẩn là Ben.

Sau này lớn lên, cậu bé ấy đã trở thành nhân vật rất quan trọng trong cuộc cách mạng Mỹ và là một trong những nhà lập quốc nổi tiếng nhất của Hoa Kỳ. Không chỉ là chính trị gia, ông còn là một doanh nhân thành đạt, nhà khoa học, nhà ngoại giao, nhà văn và nhà phát minh tài ba, khiến cả thế giới phải thán phục.

CẬU BÉ SÁNG DẠ, MƠ MỘNG VÀ LIỀU LĨNH

Lúc nhỏ, Ben cực kỳ sáng dạ nên biết đọc, biết viết từ rất sớm. Song cậu bé cũng chỉ được đến trường vài năm, do nhà quá đông anh em và cha Ben không kiếm đủ tiền trang trải học phí cho các con. Lên 10 tuổi, Ben nghỉ học và tới làm việc tại cửa hàng bán nển và xà phòng của cha cậu.

Ben mơ mộng và giàu trí tưởng tượng thấy công việc ở cửa hàng của cha thật nhàm chán nhưng vẫn chăm chỉ hết sức để không khiến cha phiền lòng. Hai năm sau, Ben tới làm việc tại nhà in của anh trai James. Cứ cuốn sách nào được đem đến xưởng là Ben lại đọc ngẫu nhiên, nhiều khi thâu đêm suốt sáng. Nhờ vậy, cậu có thể tự học được nhiều kiến thức thú vị về cả khoa học tự nhiên lẫn xã hội.

Cũng trong thời gian này, Ben bí mật viết bài cho tờ báo của James dưới bút danh “Mrs. Silence Dogood” (“Quý bà làm tốt và im lặng”) trong vai một goá phụ trung niên. Sợ anh trai phát hiện sẽ không đăng bài của mình, cứ đêm đến Ben lại lén ném bài vào cửa sổ nhà in. Những bài viết sắc sảo của cậu bé mới 15, 16 tuổi khi ấy khiến độc giả tò mò, phấn khích. Ai cũng cho rằng “Mrs. Silence Dogood” hẳn phải học rộng, tài cao lắm. Đến khi phát hiện ra sự thật, James giận dữ quát em: “Mày chỉ đang học việc thôi! Cấm mày được viết bài!”

THỜI THANH NIÊN SÔI NỔI

Franklin và James dường như rất khó hoà thuận. James thường bắt em trai làm việc quá sức, thi thoảng còn đánh em nữa. Năm 1723, sau một trận cãi vã nảy lửa với anh trai, Franklin rời Boston và đến Philadelphia thuộc bang Pennsylvania. Tới nơi thì bụng đói meo, Franklin vội vào hiệu bánh mì mua ngay ba ổ. Chàng trai kẹp mỗi bên nách một ổ, miệng ngấu nghiến ổ còn lại. Trông thấy cảnh đó, cô gái Deborah Read đứng trước cửa căn nhà đối diện hiệu bánh ôm bụng cười ngặt nghẽo. Về sau, hai người nên duyên vợ chồng.

Ở Philadelphia, Franklin bắt đầu làm việc cho vài nhà in. Năm 22 tuổi, khi đã tích lũy đủ vốn liếng và kinh nghiệm, Franklin rủ bạn mở nhà in riêng. Franklin lúc nào cũng thức khuya dậy sớm, cần mẫn làm việc, chăm chỉ đọc sách, tuyệt đối không la cà nhậu nhẹt. Anh tin rằng “con đường dẫn tới giàu sang” chính là chăm chỉ lao động, tích lũy tri thức và rèn luyện nhân cách. Nhờ lối sống chuẩn mực như vậy, Franklin rất được tín nhiệm, các mối làm ăn ùn ùn kéo tới, giúp anh kiếm được nhiều tiền và được nhiều người biết đến.

Năm 23 tuổi, Franklin cùng bạn mua lại tờ *Nhật báo Pennsylvania* (*The Pennsylvania Gazette*). Các bài viết thể hiện tư tưởng tiến bộ, các mẫu tranh hí hoạ đậm tính thời sự, các dự án cải tiến công ích được Franklin trình bày rõ ràng, độc đáo trong tờ báo của mình, thu hút sự chú ý của công luận. Không lâu sau, *Nhật báo Pennsylvania* đã vươn lên vị trí hàng đầu ở thuộc địa châu Mỹ. Cuốn *Niên lịch của Richard nghèo khó* (*Poor Richard's Almanack*) do chính Franklin biên soạn, phổ biến các tư tưởng hướng thiện, kiến thức khoa học và kinh nghiệm sống khôn ngoan sau khi được xuất bản vào năm 1733 đã nhanh chóng được dân chúng nhiều nước yêu thích, bán chạy trong suốt 25 năm ở các thuộc địa, chỉ đứng sau *Kinh Thánh* và trở thành tiền thân của các loại lịch treo tường hiện nay.

Công việc bận rộn là vậy, Franklin vẫn mày mò học thêm tiếng Pháp, Ý và Tây Ban Nha. Chàng trai trẻ tin rằng việc biết thêm ngôn ngữ của dân tộc khác sẽ giúp mình hiểu và dễ cảm thông với họ hơn. Đây cũng chính là công cụ đắc lực giúp Franklin thực hiện thành công nhiều sứ mệnh ngoại giao sau này.

